

Kommunstyrelsen

Politikerinitiativ – Tillförlitlig och användarvänlig digitalisering

Politikerinitiativ den 17 februari 2020 från Khashayar Farmanbar och Helena Westerling (S)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen noterar att intentionerna bakom politikerinitiativet redan anses vara uppfyllda då det redan finns en tillförlitlig hantering och plan för e-legitimation i kommunen. Kommunstyrelsen noterar även att de risker med befintlig lösning som lyfts i initiativet redan är hanterade.

Sammanfattning

Khashayar Farmanbar och Helena Westerling från Socialdemokraterna har lämnat ett politikerinitiativ till kommunstyrelsen. Där föreslås att kommunstyrelsen ger uppdrag till lämplig enhet att se över elektronisk identifiering i kommunens tjänster i syfte att införa enhetlig lösning samt minska sårbarheten genom att minimera antalet utfärdare av e-legitimation som används i kommunen.

Att begränsa och endast erbjuda en inloggningsmetod är i dagsläget inte görbart då olika tillämpningar har olika behov. För vissa applikationer, som inte hanterar skyddsvärd information, är det tillräckligt med exempelvis användarnamn och lösenord. Att kräva starkare inloggning för dessa applikationer innebär en fördyrning och dessutom innebära en onödig komplexitetshöjning. Att det möjliggörs för flera e-legitimationer i Nackas IT-miljö bedöms i sig inte heller som någon säkerhetsrisk så länge det finns en central kontroll av de e-legitimationer som tillåts. Denna kontroll kan utövas för de system som är anslutna till den centrala identitetsplattformen.

Förslagen i politikerinitiativet

Khashayar Farmanbar och Helena Westerling från Socialdemokraterna har lämnat ett politikerinitiativ till kommunstyrelsen. Där föreslås att kommunstyrelsen ger uppdrag till lämplig enhet att se över elektronisk identifiering i kommunens tjänster i syfte att införa

enhetlig lösning samt minska sårbarheten genom att minimera antalet utfärdare av e-legitimation som används i kommunen.

Enhetens utredning och bedömning

Digitaliseringsenheten har gjort bedömningen att detta politikerinitiativ främst åsyftar e-legitimationer för Nacka-anställda samt förtroendevalda för åtkomst till interna IT-system på kommunen. Denna tjänsteskrivelse behandlar därmed inte e-legitimationer för externa parter som exempelvis Nackas olika e-tjänster för invånare med flera.

Digitaliseringsenheten instämmer i att frågan om e-legitimationer för anställda och politiker i Nacka är en strategiskt viktig fråga och nyckelkomponent i den fortsatta digitaliseringen. En elektronisk identitet är central i att kunna utföra digitala processer på ett säkert sätt.

I Nacka har ett större arbete under de senaste åren bedrivits i att sätta upp en central identitetsplattform som möjliggör både stark inloggning med e-legitimation, men också direktinloggning (single sign on) för lämpliga system. För att system ska kunna använda sig av den centrala identitetsplattformen krävs att de uppfyller vissa tekniska standarder, vilket inte alla system gör i dagsläget. I dessa fall är Nacka hänvisad till de specifika inloggningsmetoderna som systemen tillhandahåller. För de system som har tekniska och ekonomiska förutsättningar att integreras mot den centrala identitetsplattformen så kommer detta att göras successivt för de system som förvaltas centralt av digitaliseringsenheten.

Den centrala inloggningsplattformen möjliggör för följande aktuella inloggningsmetoder för anställda och politiker i kommunen:

- Användarnamn och lösenord
- BankID eller Mobilt BankID
- Freja eID+
- Nacka eID
- Direktinloggning (Single sign on)
- Siths-kort

Att begränsa och endast erbjuda en av ovan angivna inloggningsmetoder är i dagsläget inte görbart då olika tillämpningar har olika behov. För vissa applikationer som inte hanterar skyddsvärd information är det tillräckligt med exempelvis användarnamn och lösenord. Att kräva starkare inloggning för dessa applikationer innebär en fördyring och det skulle utgöra en komplexitetshöjning. Det är dessutom så att olika myndigheter och parter ställer olika krav på inloggning för åtkomst till externa system. Exempelvis kan nämnas att BankID (och Mobilt BankID) som annars är en utbredd e-legitimation på marknaden inte anses uppnå tillräcklig tillitsnivå för att få åtkomst till vissa externa system som tillhandahålls av t.ex. Region Stockholm. Dessa användare behöver därför istället ett *Siths-kort*. (som är certifierat på en högre på tillitsnivå). Det har även framkommit att en del medarbetare inte vill använda till privata BankID i tjänsten. Frågan har därför behandlats tillsammans med facken och detta medför att kommunen även behöver tillhandahålla ett

alternativ som tjänste-e-legitimation Freja eID+ är en ny kostnadsfri e-legitimation på marknaden som uppfyller en hög tillitsnivå. Detta gör att denna e-legitimation är godkänd inom hela EU, vilket BankID inte är i dagsläget. *Freja eID* är också möjlig att skaffa för personer som inte har en etablerad bankkontakt, något som krävs för BankID.

I initiativet anges att man inte kan använda BankID för att byta lösenord i Nackas lösenordsportal. Anledningen till detta är att det enligt regelverket för BankID inte är tillåtet med så kallad ID-växling. Detta innebär att BankID inte kan användas för lösenordbyten.

Samtliga av ovan inloggningsmetoder (BankID, Freja eID+ och Siths) kostar i varje gång de används för att logga in till en tjänst. I takt med att fler system inom kommunen kräver stark inloggning skulle därmed kostnaderna öka. Särskilt Siths-korten är dyra i utfärdandet och skulle kosta ett par miljoner att utfärda till alla, plus kostnad för att underhålla all mjuk- och hårdvara som tillkommer (kortläsare till datorn, med mera).

Digitaliseringsenheten har under 2019 tagit fram en e-legitimation som utfärdas av Nacka för anställda och politiker och som kan användas i tjänsten för interna system och IT-lösningar; *Nacka eID*.

Nacka eID har två fördelar; dels är den enbart tjänste-e-legitimation, dvs den kan bara utfärdas till anställda och politiker i Nacka som har ett Nacka-konto. Detta medför även en ökad säkerhet genom att tillgången till Nacka eID avslutas direkt i samband med att en person avslutar sin anställning eller sitt förtroendeuppdrag. Något som inte är fallet om personen använder sin privata BankID i tjänsten.

Nacka eID är också en kostnadseffektiv lösning, eftersom den inte kostar varje gång tjänsten används när Nacka kommun själv håller i lösningen. Det finns också en tydlig fördel att använda Nacka eID i takt med att fler dokument signeras digitalt i Nacka, att man då använder sin tjänstelegitimation för att signera dokument, precis som gamla tiders stämplor, snarare än sin privata e-legitimation. Nacka eID fungerar också på samtliga enheter och operativsystem, så att man kan använda både datorer, plattor och telefoner för att logga in säkert.

Att det möjliggörs för flera e-legitimationer i Nackas IT-miljö bedöms i sig inte som någon säkerhetsrisk så länge det finns en central kontroll av e-legitimationerna. Denna kontroll kan ske genom att vi har en central identitetsplattform, och att all inloggning sker därigenom med de metoder som digitaliseringsenhetens arkitekturfunktion har godkänt. På längre sikt, när gamla system som inte följer tekniska standarden har fasats ut*, så kommer möjligheten att styra mot endast en e-legitimation att finnas. Detta görs emellertid genom att standardisera mot en central inloggningsplattform; inte standardisera på en särskild e-

* Genom efterlevnad av digitaliseringsstrategin så att de system som köps in på senare tid följer beslutade arkitekturprinciper

legitimation. Denna modell förordas även av Ineras referensarkitektur som best practice för identitetshandling/inloggning.¹

Här bevakar digitaliseringsenheten vad som händer såväl nationellt, som på EU-nivå. Inom EU pågår för närvarande diskussioner om en gemensam tjänste-e-legitimation, vilket på sikt skulle kunna påverka Nackas inriktning. Nu i april 2020 har också regeringen de facto initierat en utredning av e-legitimation i tjänsten för den digitala förvaltningen.

Kommunstyrelsen noterar att intentionerna bakom politikerinitiativet redan anses vara uppfyllda då det redan finns en tillförlitlig hantering och plan för e-legitimation i kommunen. Kommunstyrelsen noterar även att de risker med befintlig lösning som lyfts i initiativet redan är hanterade.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser utöver befintlig budget. Om kommunstyrelsen väljer att istället ge digitaliseringsenheten i uppdrag att ta fram endast en e-legitimation för anställda och politiker enligt initiativet, innebär detta ett omfattande projekt med stora utrednings- och införandekostnader som kommer att belasta kontorsorganisationen ekonomiskt. Vidare är det oklart om en sådan lösning ens är möjlig utifrån att olika system har olika förutsättningar rent tekniskt.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut innebär inga direkta konsekvenser för barn. Att i högre grad införa starkare inloggningsförfarande oavsett val av elektronisk identifikation bör leda till positiva konsekvenser för barn då känsligt data skyddas mer säkert.

Bilagor

Bilaga 1 Politikerinitiativ – Tillförlitlig och användarvänlig digitalisering (S)

Anna Gärdin
Digitaliseringsdirektör
Stadsledningskontoret

Brita Rösblad
Enhetschef
Digitaliseringsenheten

¹ <https://www.inera.se/digitalisering/infrastruktur/infrastruktur-for-identitet-och-atkomst/referensarkitektur-for-identitet-och-atkomst/>